

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Tiedonhallintalautakunta
Informationshanteringsnämnden

Informationshanteringsnämndens bedömningsrapport 2020–2021

Nämnder

Finansministeriets publikationer – 2022:16

Finansministeriets publikationer 2022:16

Informationshanteringsnämndens bedömningsrapport 2020–2021

Finansministeriet Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Finansministeriet

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-367-892-7

ISSN pdf: 1797-9714

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsinki 2022 Finland

Informationshanteringsnämndens bedömningsrapport 2020–2021

Finansministeriets publikationer 2022:16		Tema	Nämnder
Utgivare	Finansministeriet		
Utarbetad av	Informationshanteringsnämnden	Sidantal	23
Språk	svenska		
Referat	<p>Lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen trädde i kraft den 1 januari 2020. I informationshanteringslagen föreskrivs om de skyldigheter och krav som informationshanteringsenheter eller myndigheter ska uppfylla vid informationshantering och behandling av handlingar. I lagens 10 § föreskrivs om den offentliga förvaltningens informationshanteringsnämnd, som är en självständig myndighet i anslutning till finansministeriet. Bestämmelser om informationshanteringsnämndens bedömningsuppgift finns i 11 § i informationshanteringslagen. Genomförandet av informationshanteringsnämndens bedömningsuppgift baserar sig på en bedömningsplan som sekretariatet årligen bereder och nämnden godkänner. Nämndens två första bedömningsomgångar (2020 och 2021) har genomförts genom skriftliga begäranden om utredningar som sänts till informationshanteringsenheterna.</p> <p>Bedömningarna visar att ordnandet av informationshanteringen i enlighet med informationshanteringslagen varierar från enhet till enhet. En del har redan i ett tidigt skede uppfyllt lagens krav, medan andra ännu håller på att anpassa sin verksamhet till kraven. Allmänt taget har statens ämbetsverk lyckats uppfylla kraven i informationshanteringslagen något snabbare än kommunerna.</p>		
Nyckelord	informationshanteringsnämnden, informationshanteringslagen, nämnder, informationshantering, offentlig förvaltning, bedömning, krav		
ISBN PDF	978-952-367-892-7	ISSN PDF	1797-9714
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-892-7		

Tiedonhallintalautakunnan arviointikertomus 2020–2021

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:16		Teema	Lautakunnat
Julkaisija	Valtiovarainministeriö		
Yhteisötekijä	Tiedonhallintalautakunta	Sivumäärä	23
Kieli	ruotsi		
Tiivistelmä	<p>Tiedonhallintalaki tuli voimaan 1.1.2020. Laissa säädetään niistä velvollisuuksista ja vaatimuksista, joita tiedonhallintayksikön tai viranomaisen tulee täyttää tiedonhallinnassa ja asiakirjojen käsittelyssä. Tiedonhallintalain 10 §:ssä säädetään julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnasta, joka toimii valtiovarainministeriön yhteydessä itsenäisenä viranomaisena. Tiedonhallintalautakunnan arviointitehtävästä säädetään tiedonhallintalain 11 §:ssä. Tiedonhallintalautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen perustuu sihteeristön vuosittain valmistelemaan ja tiedonhallintalautakunnan hyväksymään arviointisuunnitelmaan. Lautakunnan kaksi ensimmäistä arviointikierrosta (2020 ja 2021) on toteutettu tiedonhallintayksiköille lähetetyillä kirjallisilla selvityspyynnöillä.</p> <p>Arviointien perusteella tiedonhallinnan järjestäminen tiedonhallintalain mukaisesti vaihtelee tiedonhallintayksiköittäin. Osa organisaatioista on toteuttanut lain vaatimuksia jo etupainotteisesti ja osa on vasta käynnistämässä tai parhaillaan toteuttamassa toimintaansa lain mukaiseksi. Yleisesti ottaen valtion virastoilla tiedonhallintalain vaatimusten toteuttaminen on edennyt jonkin verran kuntia nopeammin.</p>		
Asiasanat	tiedonhallintalautakunta, tiedonhallintalaki, lautakunnat, tiedonhallinta, julkinen hallinto, arviointi, vaatimukset		
ISBN PDF	978-952-367-892-7	ISSN PDF	1797-9714
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-892-7		

Information Management Board assessment report 2020–2021

Publications of the Ministry of Finance 2022:16		Subject	Board
Publisher	Ministry of Finance		
Group author	Information Management Board		
Language	Swedish	Pages	23

Abstract

The Information Management Act entered into force on 1 January 2020. The Act lays down provisions on the obligations and requirements that information management entities or public authorities must fulfil with respect to information management and the processing of documents. Section 10 of the Information Management Act lays down provisions on the Information Management Board, which is an independent authority that operates in connection with the Ministry of Finance. Section 11 of the Information Management Act provides for the Information Management Board's assessment task. The implementation of the assessment task of the Information Management Board is based on an assessment plan prepared annually by the secretariat and approved by the Information Management Board. The Information Management Board's first two assessment rounds (2020 and 2021) were carried out through written requests for information sent to the information management entities.

Based on the assessments, the degree to which the organisation of information management complies with the Information Management Act varies from one information management entity to another. Some organisations have already implemented the requirements of the Act while other are still in the process of doing so or are just starting the process. In general, government agencies have been somewhat faster than municipalities in implementing the requirements of the Information Management Act.

Keywords Information Management Board, Information Management Act, boards, information management, public administration, assessment, requirements

---

ISBN PDF	978-952-367-892-7	ISSN PDF	1797-9714
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

---

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-892-7>

Innehåll

Informationshanteringsnämndens bedömningsberättelse 2020–2021 för finansministeriet	7
1 Bakgrund	8
2 Utförda bedömningar	10
2.1 Bedömning 2020	10
2.2 Bedömning 2021	12
2.2.1 Beskrivning av handlingars offentlighet	12
2.2.2 Informationshanteringsmodellen	13
2.2.3 Konsekvensbedömning	15
2.3 Gemensamma beskrivningar av tekniska gränssnitt	16
3 Viktigaste observationer av bedömningen	17
4 Informationshanteringsnämndens rekommendationer	19
5 Övriga observationer och utvecklingsbehov	20
Bilagor	21
Bilaga 1. Mottagare av brevet om utarbetandet och publicerandet av beskrivningen av handlingars offentlighet.....	21
Bilaga 2. Mottagare av brevet om utarbetandet av en informationshanteringsmodell..	23

INFORMATIONSHANTERINGSNÄMNDENS BEDÖMNINGSBERÄTTELSE 2020–2021 FÖR FINANSMINISTERIET

Informationshanteringsnämnden fattade på sitt möte den 27 januari 2022 beslut om att till finansministeriet överlämna en bedömningsberättelse enligt 11 § 4 mom. i informationshanteringslagen.

I informationshanteringsnämndens beslutsprocess deltog:

Päivi Tommila, ordförande
Marja Penttilä, vice ordförande
Sanna-Leena Eskola, medlem
Juha Koivisto, medlem
Janne Mykrä, medlem
Minna Romppanen, medlem
Leena Storgårds, medlem
Jaakko Ståhlberg, medlem
Markus Virolainen, medlem

1 Bakgrund

Informationshanteringslagen trädde i kraft den 1 januari 2020. I lagen finns bestämmelser om de skyldigheter och krav som informationshanteringsenheter eller myndigheter ska uppfylla vid informationshantering och behandling av handlingar. I 10 § i informationshanteringslagen finns bestämmelser om den offentliga förvaltningens informationshanteringsnämnd som är en självständig myndighet i anslutning till finansministeriet. Informationshanteringsnämnden har till uppgift att:

1. bedöma hur statliga ämbetsverk och inrättningar, landskap och landskapsammanslutningar samt kommuner och samkommuner genomför och iakttar 4 § 2 mom., 5, 19, 22–24, 24 a, 24 b och 28 § samt 6 kap.,
2. främja genomförandet av de förfaranden för informationshantering och informations säkerhet som anges i informationshanteringslagen och kraven i samma lag.

Bestämmelser om informationshanteringsnämndens bedömningsuppgift finns i 11 § i informationshanteringslagen. Genomförandet av informationshanteringsnämndens bedömningsuppgift baserar sig på den bedömningsplan som årligen bereds av sekretariatet och som godkänns av informationshanteringsnämnden (11 § 1 mom. i informationshanteringslagen). Informationshanteringsnämnden har med stöd av 11 § 2 mom. i informationshanteringslagen trots sekretessbestämmelserna rätt att för skötseln av bedömningsuppgiften från de myndigheter som är föremål för bedömning kostnadsfritt få sådana utredningar och uppgifter som är nödvändiga för skötseln av bedömningsuppgiften. Myndigheten ska inom utsatt tid tillställa informationshanteringsnämnden begärd information.

Nämndens två första bedömningsomgångar (2020 och 2021) har genomförts genom en skriftlig utredningsbegäran som sänts till informationshanteringsenheterna. De organisationer som är föremål för bedömning har valts genom ett slumpmässigt urval som genomförts av Statistikcentralen bland en målgrupp (kommunerna), bland organisationer som valts av nämnden på sekretariatets förslag (exempelvis viktiga informationsintensiva ämbetsverk och inrättningar) eller specifikt på basis av bedömningsobjektet (konsekvensbedömningen). Sekretariatet har även i fråga om den beskrivning av handlingars offentlighet som avses i 28 § i informationshanteringslagen gjort en bedömning av de uppgifter som finns på informationshanteringsenheternas offentliga webbsidor.

Informationshanteringsnämndens sekretariat har samlat in de uppgifter och hämtat in de utredningar som behövs för bedömningen samt gjort preliminära analyser och lagt fram åtgärdsförslag om bedömningens resultat för nämnden.

Enligt 11 § 4 mom. i informationshanteringslagen ska informationshanteringsnämnden vartannat år utarbeta en berättelse om bedömningsresultaten och överlämna den till finansministeriet. Detta är informationshanteringsnämndens första bedömningsberättelse.

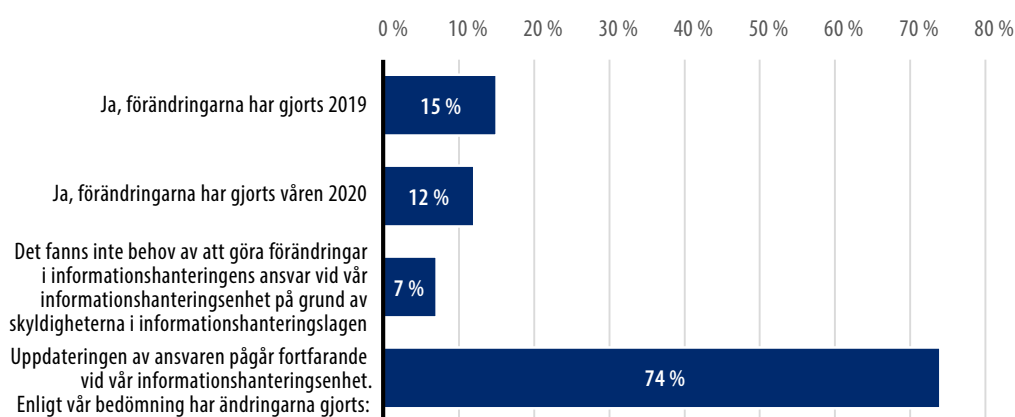
2 Utförda bedömningar

Informationshanteringsnämnden har utfört sin bedömningsuppgift enligt informationshanteringslagen utifrån den årliga bedömningsplanen. Bedömningsplanen uppdateras årligen i samband med utarbetandet av nämndens verksamhetsplan.

2.1 Bedömning 2020

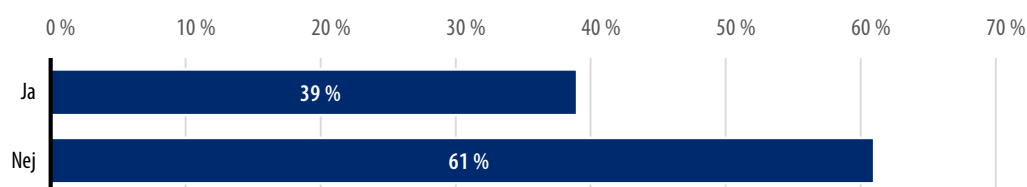
Enligt informationshanteringsnämndens bedömningsplan som godkändes 2020 ska nämnden år 2020 bedöma i vilken mån informationshanteringsenheternas ansvar för informationshanteringen, ordnandet av utbildning samt övervakningen har dokumenterats och genomförts. Med tanke på detta sände informationshanteringsnämnden en utredningsbegäran till 35 kommuner, samtliga 18 landskapsförbund och 21 statliga ämbetsverk och inrättningar. Samtliga 74 informationshanteringsenheter som fick en utredningsbegäran svarade på begäran. Utredningsbegäran genomfördes som en webbenkät.

Figur 1. Situationen vid de enheter som svarade på bedömningen 2020 när det gäller beskrivningen av informationshanteringsansvar enligt informationshanteringslagen.

Det centrala utredningsobjektet vid bedömningen 2020 var dokumenteringen av informationshanteringsansvar. Bestämmelserna om det trädde i kraft den 1 januari 2020 och svaren på utredningsbegäran beskriver situationen ungefär fem månader efter ikraftträdandet. Största delen av de enheter som svarade på begäran hade i detta skede ännu inte uppdaterat sina ansvar (figur 1).

Figur 2. Utbildningen om informationshantering har inkluderats i personalplanen eller en motsvarande plan

Det är viktigt att personalen utbildas om ansvarerna för informationshantering och informations säkerhet och med hjälp av utbildningen utvecklas organisationens informationshanteringskultur så att den motsvarar informationshanteringslagen. Utifrån svaren på utredningsbegäran 2020 har en betydande andel av informationshanteringsenheterna inte inkluderat utbildningen om informationshantering i sin personalplan (bild 2).

Informationshanteringsnämnden utförde dessutom våren 2021 en uppföljningsbedömning för de informationshanteringsenheter som utifrån svaren på bedömningsbegäran 2020 hade brister i genomförandet av informationshanteringslagen. En begäran om tilläggsutredning sändes till sammanlagt 54 informationshanteringsenheter. Med hjälp av uppföljningen ville man utreda vilka åtgärder informationshanteringsenheterna hade vidtagit i fråga om informationshanteringsansvar, ordnandet av utbildning och övervakningen för att verksamheten ska motsvara kraven enligt informationshanteringslagen.

På basis av de svar som gavs på uppföljningsbedömningen har största delen av de informationshanteringsenheter som var föremål för utredningen vidtagit eller påbörjat åtgärder för att se till att verksamheten motsvarar informationshanteringslagen.

2.2 Bedömning 2021

Informationshanteringsnämnden fastställde följande bedömningsobjekt 2021:

- beskrivningar av handlingars offentlighet
- informationshanteringsmodellen
- konsekvensbedömning
- definitioner och uppdatering av tekniska gränssnitt för informationssystem i enlighet med 22 § 3 mom. i informationshanteringslagen (gällde ministerierna).

Urvalet för bedömningen 2021 varierade beroende på utredningsområde. Bedömningen av handlingars offentlighet genomfördes som en massbedömning genom att man samlade in beskrivningar av handlingars offentlighet på webbsidorna för 99 kommuner, 52 statliga ämbetsverk och inrättningar, 18 landskapsförbund och 20 sjukvårdsdistrikt. Sammanlagt bedömdes beskrivningarna av handlingars offentlighet för 189 informationshanteringsenheter. Urvalet för bedömningen av informationshanteringsmodellen bestod av 70 organisationer, av vilka 35 kommuner och städer, 5 landskapsförbund och 30 statliga ämbetsverk och inrättningar. Utredningsbegäran om konsekvensbedömning sändes till tio informationshanteringsenheter.

2.2.1 Beskrivning av handlingars offentlighet

I bedömningen 2021 uppdagades de tydligaste bristerna i utredningen av beskrivningen av handlingars offentlighet. Av de kommuner som var föremål för bedömning hade endast drygt 28 procent och av de statliga ämbetsverken drygt 71 procent uppgifter som ska ingå i beskrivningen av handlingars offentlighet på sina webbsidor. För kommunernas del fanns en beskrivning av handlingars offentlighet som uppfyller kraven enligt lagen helt eller delvis dock endast hos cirka 12 procent av kommunerna medan samma andel var cirka 37 procent för de statliga ämbetsverken och inrättningarna. För landskapsförbundens del hade cirka 44 procent en beskrivning som uppfyllde kraven enligt lagen helt eller delvis. Informationshanteringsnämnden utförde en efterbedömning i slutet av september 2021 på webbsidorna för de informationshanteringsenheter som saknade en beskrivning av handlingars offentlighet under bedömningsomgången i maj–juni 2021 och som fick en separat utredningsbegäran om avsaknaden av en beskrivning av handlingars offentlighet. I september 2021 saknades en beskrivning av handlingars offentlighet fortfarande hos 72 (38 %) informationshanteringsenheter, och i november 2021 sände informationshanteringsnämnden ett brev om avsaknad av en beskrivning av handlingars offentlighet till 64 informationshanteringsenheter. Med tanke på öppenheten i myndigheternas verksamhet och medborgarnas möjligheter att få information kan utredningens resultat betraktas som oroväckande.

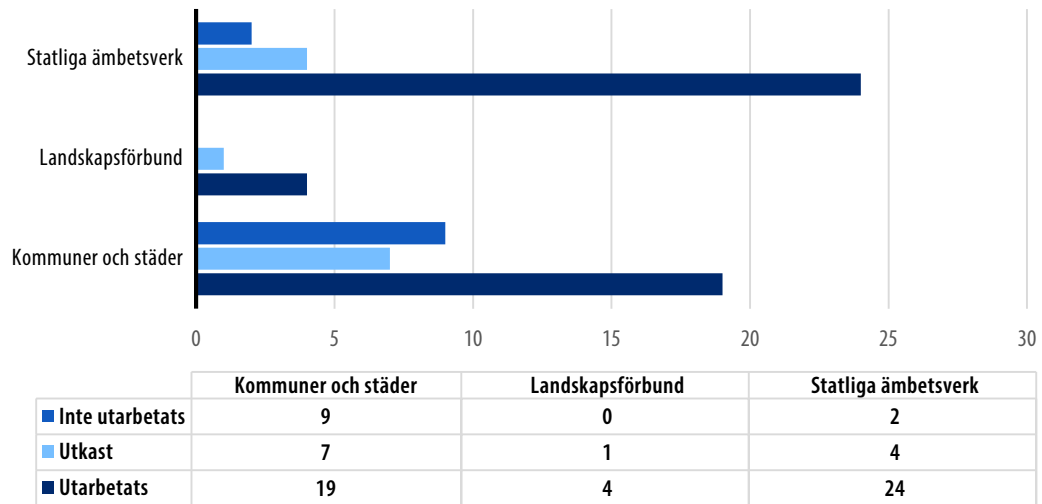
I 30 § 6 mom. 2 punkten i informationshanteringslagen fastställs en övergångstid för uppdateringen av beskrivningen av handlingars offentlighet som är 12 månader från lagens ikraftträdande. I anslutning till bestämmelserna och övergångstiden betonade man att beskrivningsskyldigheten inte var ny, utan att den grundade sig på myndigheternas skyldighet att enligt 18 § 1 mom. 2 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) utarbeta och tillgängliggöra beskrivningar av datasystem och offentliga uppgifter om dem. Bestämmelserna preciserades i informationshanteringslagen.

2.2.2 Informationshanteringsmodellen

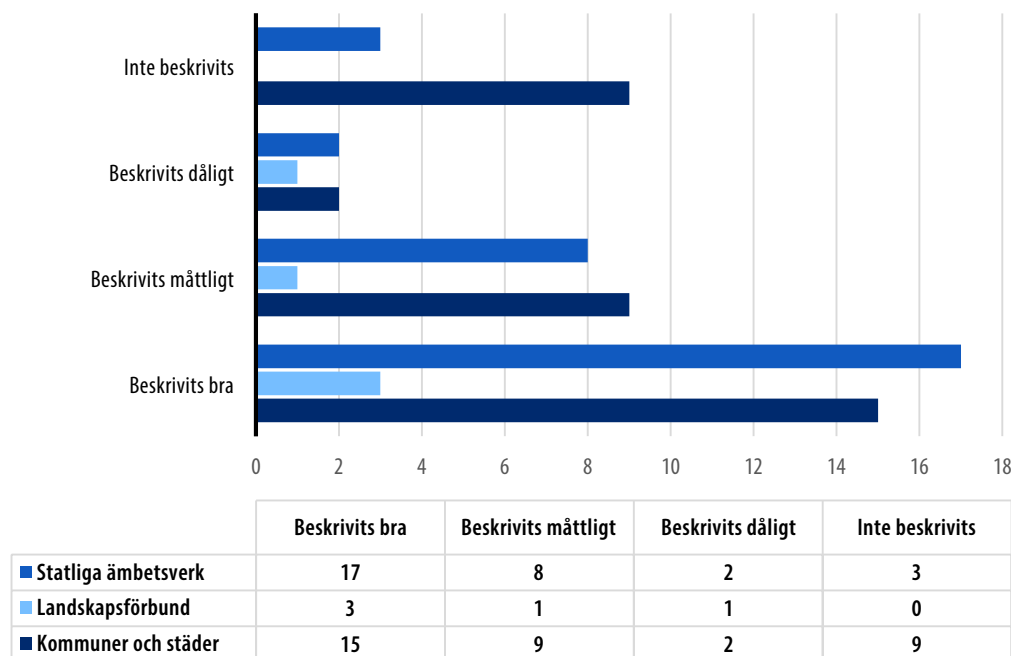
Informationshanteringsmodellen hör till de viktigaste kraven på dokumentering om informationshanteringen som finns i informationshanteringslagen. Paragrafen om informationshanteringsmodellen (5 § i informationshanteringslagen) trädde i kraft den 1 januari 2021, varvid informationshanteringsenheterna borde ha haft en uppdaterad informationshanteringsmodell. I utredningsbegäran ombads målorganisationerna lämna in ett utdrag ur informationshanteringsmodellen i fråga om följande funktioner eller verksamhetsprocesser:

- ekonomiförvaltning,
- personalförvaltning,
- upphandlingsverksamhet,
- en beskrivning av en verksamhetsprocess som informationshanteringsenheten själv väljer och som är viktig för enhetens verksamhet och som ska innehålla de informationsresurser och informationssystem som används, sådana som de beskrivs i informationshanteringsmodellen.

Utredningsbegäran sändes till sammanlagt 70 informationshanteringsenheter, av vilka 59 enheter (cirka 83 %) hade en färdig informationshanteringsmodell eller ett nästan färdigt utkast till en modell (figur 3). I regel var informationshanteringsmodellerna välgjorda, men sätten att beskriva uppgifterna samt deras omfattning och noggrannhet varierade stort.

Figur 3. Situationen för utarbetandet av en informationshanteringsmodell.

Den största bristen gällde beskrivningen av uppgifternas förvaringstider och grunderna för förvaring i fråga om beskrivningen av informationslager. I många fall hade dessa inte beskrivits alls. Rent allmänt fanns det även brister i beskrivningen av arkiveringen. Verksamhetsprocesserna hade nästan utan undantag beskrivits ingående inom ramen för informationshanteringsmodellen (figur 4). Nivån på beskrivningen av verksamhetsprocesserna varierade dock stort mellan respondenterna. En del av respondenterna hade beskrivit organisationens kärnuppgift medan andra hade beskrivit de olika funktionerna på ett mycket detaljerat sätt. Beskrivningarna av informationssystemen var på måttlig nivå och informationssäkerhetsåtgärderna nämndes i flera informationshanteringsmodeller.

Figur 4. Omfattning av beskrivningen av verksamhetsprocesserna i informationshanteringsmodellen.

2.2.3 Konsekvensbedömning

Enligt 5 § 3 mom. i informationshanteringslagen ska en konsekvensbedömning göras när man planerar sådana administrativa och tekniska reformer eller tar i bruk informationssystem som har väsentliga konsekvenser för innehållet i den informationshanteringsmodell som upprätthålls av informationshanteringsenheten. Konsekvensbedömningen ska göras i förhållande till informationshanteringsmodellen. Då kan myndigheten utifrån konsekvensbedömningen av den planerade ändringen även bedöma behoven av ändring av den uppdaterade informationshanteringsmodellen. Informationshanteringsmodellen och dess beskrivningar kan användas som informationsunderlag om nuläget när man planerar och sätter in ändringar samt när man bedömer förändringarnas konsekvenser på verksamheten och ordnandet av informationshantering.

Utifrån de mottagna svaren hade konsekvenserna i en stor del av projekten bedömts före beslutsfattandet, men bedömningarna gällde förändringarnas ekonomiska, personalmässiga eller avtalsrelaterade konsekvenser. Utifrån de mottagna svaren hade med några undantag ingen bedömning gjorts i förhållande till informationshanteringsmodellen och de verksamhetsprocesser, informationslager och informationssystem som beskrivs i den. Utifrån svaren på utredningsbegäran är det inte möjligt att bekräfta om informationshanteringsenheterna har bedömt konsekvenserna för ordnandet av informationshantering eller dess ansvar. Man måste emellertid beakta att en del av förändringarna hade

inletts redan innan informationshanteringslagen trädde i kraft, varvid det inte var möjligt för informationshanteringsenheterna att exempelvis bedöma förändringarna i förhållande till informationshanteringsmodellen.

Utifrån de svar som informationshanteringsnämnden fick kan man med fog anta att informationshanteringsenheterna, med undantag för eVaka-projektet och Björneborgs stads sysselsättningsystemsprojekt, inte var medvetna om syftet eller föremålet och tidpunkten för den konsekvensbedömning som avses i informationshanteringslagen. En del av respondenterna uppgav direkt att en konsekvensbedömning inte har gjorts på det sätt som avses i informationshanteringslagen. I Esbo, Uleåborgs, Tammerfors och Åbo stads gemensamma informationssystemprojekt för småbarnspedagogiken (eVaka) samt i Björneborgs stads sysselsättningsystemsprojekt hade en konsekvensbedömning gjorts effektivt, i rätt tid och i förhållande till de olika organisationernas informationshanteringsmodeller.

2.3 Gemensamma beskrivningar av tekniska gränssnitt

Ett av bedömningsobjekten 2021 var beskrivningen av informationsstrukturen för tekniska gränssnitt vid informationsöverföring mellan flera myndigheter som ska definieras och uppdateras under ledning av det ministerium som ansvarar för verksamhetsområdet. Informationshanteringsnämnden bad ministerierna om utredningar av definitionen och uppdateringen av beskrivningen av informationsstrukturen för gränssnitt enligt 22 § 3 mom. i informationshanteringslagen: vilka definitioner och uppdateringar av tekniska gränssnitt görs under ledning av det ministerium som ansvarar för verksamhetsområdet, hur har detta arbete organiserats under ledning av ministeriet och hur långt hade definitionen av gränssnitten framskridit när utredningsbegäran besvarades.

Utifrån de mottagna svaren har ministerierna i regel på ett omfattande sätt identifierat uppgifterna i anslutning till definitionen och uppdateringen av de tekniska gränssnitt som hör till deras ansvar. Flera ministerier hade även identifierat problem med definitionen och uppdateringen av dessa gränssnitt och hittat lösningar på dem. Vid flera ministerier pågick identifieringen av eventuella informationsmaterial och beskrivningar av deras gränssnitt fortfarande när utredningen gjordes. Vissa ministerier konstaterade att skyldigheten att kartlägga och definiera tekniska gränssnitt enligt 22 § 3 mom. i informationshanteringslagen är beroende av sammanställandet och upprätthållandet av en informationshanteringskarta enligt 6 § i informationshanteringslagen, och detta arbete pågick fortfarande vid flera ministerier. Vissa ministerier påpekade att man även i viss mån tidigare arbetat med att definiera gränssnitt under samordning av ministerierna men att samordningsförfarandena och deras omfattning har varierat. Bedömningen är att förfarandena tack vare informationshanteringslagen kommer att bli enhetligare och mer omfattande.

3 Viktigaste observationer av bedömningen

På basis av svaren för informationshanteringsnämndens två första bedömningsomgångar skapades en bedömning av utgångsläget för genomförandet av informationshanteringslagen vid informationshanteringsenheterna. Utifrån bedömningarna kan man konstatera att ordnandet av informationshantering i enlighet med informationshanteringslagen varierar mellan de olika informationshanteringsenheterna. Hanteringen av informationsmaterial vid informationshanteringsenheterna är inte enhetlig och den varierar stort. Rent generellt är informationshanteringsenheternas storlek inte nödvändigtvis en väsentlig faktor när det gäller att ordna verksamheten i enlighet med informationshanteringslagen. Det finns fortfarande även större organisationer som inte har vidtagit vissa åtgärder som fastställs i informationshanteringslagen. Det är ändå positivt att största delen av de informationshanteringsenheter som inte vidtagit vissa åtgärder förefaller ha en viss plan för att genomföra förändringarna.

I synnerhet inom kommunsektorn är kunskapen om informationshanteringslagen och dess bestämmelser fortfarande till vissa delar obefintlig eller dålig. Vissa informationshanteringsenheter hade inte genomfört åtgärderna enligt informationshanteringslagen mer än ett år efter den utsatta tiden, och inte alla hade en klar plan för när verksamheten ska göras lagenlig. Utifrån bedömningarna kan man konstatera att en del av respondenterna nästan två år efter att lagen trädde i kraft knappt har börjat genomföra även de bestämmelser enligt informationshanteringslagen som trädde i kraft utan övergångstid. Myndigheternas informationshantering borde till stor del ha följt dessa bestämmelser redan innan informationshanteringslagen trädde i kraft med stöd av de övriga bestämmelserna om informationshantering. Bedömningsverksamheten har i detta avseende fungerat som en effektiv kommunikationsmetod för informationshanteringslagen och kraven i den för de informationshanteringsenheter som varit föremål för bedömningen.

Ett exempel på utmaningarna med att genomföra informationshanteringslagen är beskrivningen av handlingars offentlighet som syftar till att göra det lättare att begära information av informationshanteringsenheterna. Ur ett helhetsperspektiv kan det anses bekymmersamt att en stor del av de informationshanteringsenheter som var föremål för bedömningen hade utarbetat en bristfällig beskrivning av handlingars offentlighet eller att de inte hade utarbetat en beskrivning alls ens efter att informationshanteringsnämnden tog kontakt. Beskrivningen av handlingars offentlighet var inte ett nytt krav, utan

skyldigheten att utarbeta en beskrivning av datasystem fanns redan tidigare i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, 18 § 1 mom. 2 punkten) som en del av genomförandet av handlingsoffentligheten. Dessa beskrivningar skulle uppdateras så att de motsvarar informationshanteringslagen, men alla informationshanteringsenheter hade inte haft en sådan beskrivning från första början, fast skyldigheten har funnits i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i 20 år. När man utfärdar bestämmelser om skyldigheten att utarbeta en beskrivning är det viktigt att skyldighetens bakgrund, syften och kontaktpunkter motiveras tillräckligt tydligt för myndigheterna såväl med tanke på myndigheternas egen verksamhet som med tanke på tillgodoseendet av förvaltningskundernas rättigheter. Informationshanteringsnämnden har försökt främja dessa mål genom att ge ut en rekommendation om utarbetandet av beskrivningen av handlingars offentlighet samt genom att ordna möten som stöd för utarbetandet av dessa beskrivningar. Informationshanteringsnämnden kommer att fortsätta detta arbete även 2022.

I bedömningarna framkom även positiva faktorer när det gäller ordnandet av informationshanteringen. I synnerhet de lösningar eller förberedelser som aktörerna åstadkommit tillsammans har visat sig vara fungerande och effektiva sätt att genomföra informationshanteringen enligt lagen. Till exempel har små kommuner kunnat spara resurser genom att ta fram en informationshanteringsmodell helt gemensamt eller åtminstone i samarbete. Vissa beskrivningar av handlingars offentlighet var exemplariska, och det är väsentligt att informationshanteringsenheterna samarbetar för att utnyttja god praxis och åstadkomma effektiva och kvalitativa beskrivningar av informationshanteringen. I vissa informationshanteringsenheter har man gått in för att redan på förhand ordna informationshanteringen så att den motsvarar kraven enligt informationshanteringslagen till exempel i samband med betydande informationshanteringsprojekt.

4 Informationshanteringsnämndens rekommendationer

Informationshanteringsnämnden rekommenderar att finansministeriet fäster uppmärksamhet vid kommunikationen om informationshanteringslagen. I kommunikationen bör man lyfta fram i synnerhet

- informationshanteringslagens betydelse vid genomförandet av en fungerande verksamhet inom den offentliga förvaltningen som grundar sig på informationssäkra datasystem, digitalisering och grundläggande rättigheter
- betydelsen av dokumenteringen i informationshanteringslagen för genomförandet av ledningen, planeringen, förändringshanteringen och uppföljningen av verksamheten
- betydelsen av handlingarna i informationshanteringslagen som handlingar som beskriver ordnandet av informationshanteringsenheternas verksamhet.

Informationshanteringsnämnden sände den 23 november 2021 med stöd av 11 § 3 mom. i informationshanteringslagen ett brev till de informationshanteringsenheter som inte hade publicerat en beskrivning av handlingars offentlighet på sina webbsidor (bilaga 1).

Informationshanteringsnämnden sände den 1 december 2021 med stöd av 11 § 3 mom. i informationshanteringslagen ett brev till de informationshanteringsenheter som inte hade utarbetat en informationshanteringsmodell i enlighet med informationshanteringslagen (bilaga 2).

Informationshanteringsnämnden ber alla informationshanteringsenheter fästa uppmärksamhet vid att de uppgifter som finns på informationshanteringsenheternas offentliga webbsidor är tillgängliga och funktionssäkra åtminstone med de vanligaste webbläsarna.

5 Övriga observationer och utvecklingsbehov

De flesta informationshanteringsenheter besvarade informationshanteringsnämndens utrednings- och informationsbegäran inom utsatt tid, men en del av respondenterna lämnade in en utredning först efter en eller flera påminnelser och vissa enheter först flera månader efter att den ursprungliga tidsfristen löpt ut. Informationshanteringsnämnden påpekar att ett av de mål med informationshanteringslagen som skapar skyldigheter för aktörerna är att säkerställa och förbättra informationstillgången från myndigheterna så att alla informationsbegäranden kan behandlas utan dröjsmål och inom utsatt tid vid myndigheterna.

För att informationshanteringsnämnden ska kunna utföra sin bedömningsuppgift har den rätt att få nödvändiga utredningar och behövliga uppgifter. Av bedömningsverksamheten har det dock framgått att det inte är möjligt att till alla delar genomföra bedömningsuppgiften enbart med stöd av rättigheter att få information. Informationshanteringsnämnden anser det nödvändigt att finansministeriet utreder möjligheten att för informationshanteringsnämnden fastställa begränsade insynsrättigheter för att med hjälp av inspektionsmetoder kunna bekräfta vissa krav och förfaranden enligt informationshanteringslagen och på så sätt även samla in bevisligen fungerande praxis för att genomföra nämndens uppgift att främja kraven enligt informationshanteringslagen.

Bilagor

Bilaga 1. Mottagare av brevet om utarbetandet och publicerandet av beskrivningen av handlingars offentlighet

Enontekis
Halso
Hangö
Hattula
Imatra
Kajana
Kannus
Karstula
Keuru
Karleby
Kemijärvi
Lappajärvi
Lappo
Lieksa
Larsmo
Pargas
Miehikkälä
Muurame
Mäntsälä
Paltamo
Pelkosenniemi
Pyhäjoki
Pyhäranta
Borgå
Rantasalmi
Rautalampi
Reisjärvi
Rovaniemi
Rusko
Saarijärvi
Savukoski
Siikais
Simo

Sodankylä
Sonkajärvi
Suomussalmi
Säkylä
Siikalatva
Taivassalo
Tervo
Torneå
Tuusniemi
Utsjoki
Nystad
Vesilahti
Vederlax
Övertorneå
Ypäjä
Justitieministeriet
Utsökningsverket
Migrationsverket
Skatteförvaltningen
Statens ekonomiska forskningscentral
Strålsäkerhetscentralen
Miljöministeriet
Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet
Kajanalands förbund
Lapplands förbund
Päijänne-Tavastlands förbund
Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
Kajanalands sjukvårdsdistrikt
Mellersta Finlands sjukvårdsdistrikt
Kymmenedalens sjukvårdsdistrikt
Norra Karelen sjukvårdsdistrikt

Bilaga 2. Mottagare av brevet om utarbetandet av en informationshanteringsmodell

Inrikesministeriet

Utrikesministeriet

Fredrikshamn

Kouvola

Lundo

Lojo

Korsholm

Salo

Vesanto

Äänekoski

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

FINANSMINISTERIET

Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 STATSRÅDET
Telefon 0295 160 01
finansministeriet.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-892-7 (pdf)

Mars 2022